

अथ श्रुति

(मन्त्रान्तरं च)

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961105853

๓๘

มณฑลชิวต

โดย

พระมหาเถรียงว กิตติขันธ์

มติ ๑ / ๓๓ 43
เลขที่ ๑๑ 1031
๒๕๔๒
๒๕๔๒
๒๕๔๒

คำนำ

“๓๘ มงคลชีวิต” โดยพระมหาเจสิยว กิตติปาโล ได้จัดพิมพ์ขึ้น เพื่อเป็นที่ระลึกจาก นายมนตรี พงษ์พานิช ที่ประสงค์ให้เผยแพร่ เป็นธรรมทานแก่บุคคลทั่วไป เนื่องจากเป็นหนังสือที่ควรค่า แก่การศึกษา นำไปเป็นแนวประพฤติ ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน อัน จะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม

กราบขอบพระคุณอย่างยิ่งต่อพระมหาเจสิยว กิตติปาโล ที่กรุณาอนุญาตให้จัดพิมพ์ “๓๘ มงคลชีวิต” ในครั้งนี้

คำนำ

มนุษย์ทุกรูปนามต้องการความเจริญด้วยกันทั้งนั้น ความเจริญที่มนุษย์ต้องการในทางธรรม เรียกว่า "มงคล" พระพุทธองค์ ตรัส มงคลชีวิต ๓๘ ประการ ให้ชาวโลกปฏิบัติก็เพื่อความเจริญยิ่งขึ้นในหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น

หนังสือ ๓๘ มงคลชีวิตเล่มนี้ ได้นำเฉพาะเนื้อหาที่ พระพุทธองค์ตรัสไว้เท่านั้น ไม่ได้อธิบายออกไปให้ยืดยาว และได้นำ รูปภาพมาลงประกอบ เพื่อความเจริญตาของผู้อ่านอีกด้วย

ขออำนาจคุณพระศรีรัตนตรัย จงช่วยอธิษฐานต่อผู้ที่ประพฤติดี ปฏิบัติชอบใน ๓๘ มงคลชีวิตเล่มนี้ ให้เจริญทั้งทางโลกและทางธรรม ด้วยเทอญ.

พระมหาเจี๊ยว กิตติปาโล

วัดศรีสุदारาม

บางขุนนนท์ บางกอกน้อย กรุงเทพฯ ๑๐๗๐๐

สารบัญ

หน้า

คำนำ

มงคลชีวิต ๓๘ ประการ	๑
มงคลชีวิตที่ ๑ การไม่คบคนพาล	๗
มงคลชีวิตที่ ๒ การคบบัณฑิต	๑๑
มงคลชีวิตที่ ๓ การบูชาบุคคลที่ควรบูชา	๑๕
มงคลชีวิตที่ ๔ การอยู่ในประเทศอันสมควร	๑๙
มงคลชีวิตที่ ๕ เป็นผู้เคยทำบุญมาก่อน	๒๓
มงคลชีวิตที่ ๖ การตั้งตนไว้ชอบ	๒๗
มงคลชีวิตที่ ๗ ความเป็นพหูสูต	๓๑
มงคลชีวิตที่ ๘ การรอบรู้ศิลปวิทยาการ	๓๕
มงคลชีวิตที่ ๙ มีวินัยที่ศึกษาดีแล้ว	๓๙
มงคลชีวิตที่ ๑๐ กล่าวคำอันเป็นสุภาษิต	๔๓
มงคลชีวิตที่ ๑๑ การบำรุงมารดาบิดา	๔๗
มงคลชีวิตที่ ๑๒ การสงเคราะห์บุตร	๕๑
มงคลชีวิตที่ ๑๓ การสงเคราะห์ภรรยา	๕๕
มงคลชีวิตที่ ๑๔ การทำงานไม่ให้ค้างค้าง	๕๙
มงคลชีวิตที่ ๑๕ การให้	๖๓
มงคลชีวิตที่ ๑๖ การประพฤติธรรม	๖๗
มงคลชีวิตที่ ๑๗ การสงเคราะห์ญาติ	๗๑
มงคลชีวิตที่ ๑๘ การทำงานที่ไม่มีโทษ	๗๕

หน้า

มงคลชีวิตที่ ๑๙	การงดเว้นจากบาป	๓๙
มงคลชีวิตที่ ๒๐	สำรวมจากการดื่มน้ำเมา	๔๓
มงคลชีวิตที่ ๒๑	การไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย	๔๗
มงคลชีวิตที่ ๒๒	มีความเคารพ	๕๑
มงคลชีวิตที่ ๒๓	มีความถ่อมตน	๕๕
มงคลชีวิตที่ ๒๔	มีความสันโดษ	๕๙
มงคลชีวิตที่ ๒๕	มีความกตัญญู	๑๐๓
มงคลชีวิตที่ ๒๖	การฟังธรรมตามกาล	๑๐๗
มงคลชีวิตที่ ๒๗	มีความอดทน	๑๑๑
มงคลชีวิตที่ ๒๘	เป็นผู้ว่าง่าย	๑๑๕
มงคลชีวิตที่ ๒๙	การได้เห็นสมณะ	๑๑๙
มงคลชีวิตที่ ๓๐	การสนทนาธรรมตามกาล	๑๒๓
มงคลชีวิตที่ ๓๑	การบำเพ็ญตบะ	๑๒๗
มงคลชีวิตที่ ๓๒	การประพาศิพรหมจรรย์	๑๓๑
มงคลชีวิตที่ ๓๓	การเห็นอริยสัง	๑๓๕
มงคลชีวิตที่ ๓๔	การทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน	๑๓๙
มงคลชีวิตที่ ๓๕	มีจิตไม่หวั่นไหวในโลกธรรม	๑๔๓
มงคลชีวิตที่ ๓๖	มีจิตไม่เศร้าโศก	๑๔๗
มงคลชีวิตที่ ๓๗	มีจิตปราศจากกิเลส	๑๕๑
มงคลชีวิตที่ ๓๘	มีจิตเกษม	๑๕๕

๓๘ มงคลชีวิต

ประชาชนชาวชมพูทวีป ได้มีการประชุมปรึกษากันในที่ต่าง ๆ อยู่เสมอ อยู่มาวันหนึ่ง คนในที่ประชุมนั้นได้ตั้งคำถามขึ้นมาในที่ประชุมกันว่า อะไรเป็นมงคล? ผู้คนในที่ประชุมนั้นได้มีความเห็นแตกออกเป็น ๓ กลุ่ม ด้วยกัน คือ

- กลุ่มหนึ่งมีความเห็นว่า รูปที่เห็นเป็นมงคล
  - กลุ่มหนึ่งมีความเห็นว่า เสียงที่ฟังแล้วเป็นมงคล
  - กลุ่มหนึ่งมีความเห็นว่า การได้สัมผัสถูกต้องเป็นมงคล
- ปัญหาเรื่องมงคลไม่สามารถหาข้อยุติได้ จนเวลาได้ล่วงไป

ถึง ๑๒ ปี

หลังจากที่พระพุทธองค์ได้อุบัติขึ้นในโลกและขณะที่ได้ประทับปฏิบัติบำเพ็ญพุทธกิจอยู่ที่พระเชตวันวิหาร นครสาวัตถี ก็มีเทวดาและมนุษย์พากันเข้าไปทูลถามมงคลปัญหา โดยมีใจความอันเป็นคากว่า

- เทวดาและมนุษย์เป็นอันมาก พหู เทวา มนุสฺสา จ
- ปรารถนาความสวัสดิ์ มงคลานิ อจินตยฺ
- ได้คิดมงคลทั้งหลาย อากงฺขมานา โสตุถานํ
- ขอพระองค์โปรดตรัสมงคลอันสูงสุด พุริหิ มงฺคลมุตฺตมํฯ

พระผู้มีพระภาคเจ้าจึงตรัสมงคล อันคือเหตุแห่งมงคล

ความเจริญ ๓๘ ประการว่า

๑. การไม่คบคนพาล	อเสวนา จ พาลานํ
๒. การคบบัณฑิต	ปณฺฑิตานญฺจ เสวนา
๓. การบูชาบุคคลที่ควรบูชา นี่เป็นมงคลอย่างสูงสุด	บูชา จ ปุชานียานํ เอตมมงคลมุตฺตมํ
๔. การอยู่ในประเทศอันสมควร	ปฏฺฐีรูปเทสวาโส จ
๕. เป็นผู้เคยทำบุญมาก่อน	บุพฺเพ จ กตปุญฺญตา
๖. การตั้งตนไว้ชอบ นี่เป็นมงคลอย่างสูงสุด	อตฺตสมฺมาปณฺนิ จ เอตมมงคลมุตฺตมํ
๗. ความเป็นพหูสูต	พาสฺสจฺจญฺ จ
๘. การรอบรู้ศิลปวิทยาการ	สิปฺปญฺ จ
๙. มีวินัยที่ศึกษาดีแล้ว	วินโย จ สฺสุสิกฺขิตฺ
๑๐. กล่าวคำอันเป็นสุภาสิต นี่เป็นมงคลอย่างสูงสุด	สุภาสิตา จ ยา วาจา เอตมมงคลมุตฺตมํ
๑๑. การบำรุงมารดาบิดา	มาตาปิตฺตฺวภูฏฺฐานํ
๑๒. การสงเคราะห์บุตร	ปุตฺต สงฺคโห
๑๓. การสงเคราะห์ภรรยา	ทาสฺส สงฺคโห
๑๔. ทำงานไม่ให้คั่งค้าง นี่เป็นมงคลอย่างสูงสุด	อนากฺลา จ กมฺมุนฺตา เอตมมงคลมุตฺตมํ
๑๕. การให้	ทานญฺจ

๑๖. การประพาศิธรรม	ธมฺมจริยา จ
๑๗. การสงเคราะห์ญาติ	ญาติทานญจ สงคโท
๑๘. การทำงานที่ไม่มีโทษ นี่เป็นมงคลอย่างสูงสุด	อนนชฺชานิ กมฺมานิ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ
๑๙. การงดเว้นจากบาป	อารตี วิรตี ปาปา
๒๐. สำรวมจากการดื่มน้ำเมา	มชฺชูปานา จ สญฺญโม
๒๑. ไม่ประมาทในธรรมทั้งหลาย นี่เป็นมงคลอย่างสูงสุด	อปฺปมาโท จ ธมฺเมสุ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ
๒๒. มีความเคารพ	คารโว จ
๒๓. มีความถ่อมตน	นิวาโต จ
๒๔. มีความสันโดษ	สนตฺตญฺฐิ จ
๒๕. มีความกตัญญู	กตญฺจตา
๒๖. มีการฟังธรรมตามกาล นี่เป็นมงคลอย่างสูงสุด	กาเลน ธมฺมสุสฺวานํ เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ
๒๗. มีความอดทน	ขนฺตี จ
๒๘. เป็นผู้ว่าง่าย	โสวจฺจสฺสตา
๒๙. การได้เห็นสมณะ	สมณานญ จ ทสฺสนํ
๓๐. การสนทนาธรรมตามกาล นี่เป็นมงคลอย่างสูงสุด	กาเลน ธมฺมสุสฺสากจฺฉนา เอตมฺมงฺคลมุตฺตมํ
๓๑. การบำเพ็ญตบะ	ตโป จ
๓๒. การประพาศิพรหมจรรย์	พฺรหฺมจริยญจ

๓๓. การเห็นอริยสัจ	อริยสัจจान ทสสนं
๓๔. การทำให้แจ้งซึ่งพระนิพพาน นี้เป็นมงคลอย่างสูงสุด	นิพพานสจฺจนิกิริยา จ เอตมฺมงฺคฺลมุตฺตมํ
๓๕. มีจิตไม่หวั่นไหวในโลกธรรม	ผุฏฐสฺส โลภมฺเมหิ จิตตํ ยสฺส น กมฺปติ
๓๖. มีจิตไม่เศร้าโศก	อโสกํ
๓๗. มีจิตปราศจากกิเลส	วิชรํ
๓๘. มีจิตเกษม นี้เป็นมงคลอย่างสูงสุด	เขมํ เอตมฺมงฺคฺลมุตฺตมํ
มนุษย์ทั้งหลายทำมงคลดังกล่าวมานี้แล้ว	เอตาทิสานิ กตฺวาน
จะไม่แพ้ในกิเลสทั้งปวง	สพฺพตฺถมฺปราชิตา
จะถึงความสวัสดิ์ในที่ทุกแห่ง	สพฺพตฺถ โสตุถิ คจฺจนฺติ
นั่นเป็นมงคลอย่างสูงสุดของมนุษย์เหล่านั้น	ตฺนเตสํ มงฺคฺลมุตฺตมฺนฺติ.

ขยาย

๓๘ มงคลชีวิต

คำว่า มงคล แปลว่า ความเจริญ, ความดีงาม. เหตุแห่ง
ความเจริญ, เหตุแห่งความสุข, เหตุที่นำมาซึ่งความเจริญ.

พบกับคนเขาลาวที่วัดนี้แต่ความเสื่่อม

การไม่คบคนพาล

คำว่า **คนพาล** หมายถึง คนชั่วร้าย, คนเกเร, คนที่มีใจ
ขุ่นมัวเป็นปกติวิสัย, คนที่ยึดถือค่านิยมผิด ๆ.

ลักษณะของคนพาลมี ๓ ประการ คือ

๑. **คิดชั่ว** คือ มีจิตคิดอยู่ในอำนาจอภิขมา, พยาบาท,
และมิจนาทิมูลิ.

๒. **พูดชั่ว** คือ มีคำพูดที่ประกอบด้วยวจีทุจริต ได้แก่
พูดเท็จ, พูดส่อเสียด, พูดคำหยาบ, และพูดคำเพ้อเจ้อ.

๓. **ทำชั่ว** คือ จะทำอะไรก็ประกอบด้วยกายทุจริต ได้แก่
ฆ่าสัตว์, ลักขโมย, ประพฤติผิดในกาม.

รูปแบบของคนพาล

๑. **คนพาลแนะนำสิ่งที่ไม่ควรแนะนำ** เช่น แนะนำหรือ
ชักพาให้คนทำความชั่ว อย่างเช่น แนะนำให้เล่นการพนัน, ชักชวน
ให้ดื่มเหล้า, พาไปปล้นทรัพย์สินเงินทอง เป็นต้น.

๒. **คนพาลประกอบในสิ่งที่ไม่ใช้ธุระ** อย่างเช่น ทำตัว
เป็นคนเกเร, ก้าวก้างานของคนอื่น, นินทาว่ำร้ายคนอื่น เป็นต้น.

๓. **คนพาลแนะนำให้ทำความชั่ว** อย่างเช่น แนะนำคนอื่น
ให้ทำความชั่ว, มีการลักขโมยสิ่งของ เป็นต้น.

๕. คนพาลเมื่อคนอื่นพูดดีก็กลับโกรธ อย่างเช่น
ไปชักชวน ให้ทำความดีก็โกรธเคือง.

๕. คนพาลไม่รู้จักอุบายสำหรับแนะนำ อย่างเช่น ไม่ยอม
เป็นคนที่มึระเบียบวินัย.

อานิสงส์การไม่คบคนพาล

๑. ไม่ถูกชักจูงไปในทางที่ผิด
๒. รักษาความดีเต็มไว้ได้
๓. ทำให้สร้างความดีใหม่เพิ่มขึ้น
๔. ทำให้ไม่ถูกคนพาลทำร้าย
๕. ไม่ถูกตำหนิ, ไม่ถูกใส่ความ
๖. ไม่ถูกมองในแง่ร้าย
๗. มีความเจริญก้าวหน้า
๘. มีความสุขใจ
๙. ไม่เป็นกำลังให้คนพาล

อุปมาการคบกับคนพาล

คนห่อปลาเน่าด้วยใบหญ้าคา
แม้ใบหญ้าคาก็พลอยเหม็นฟุ้ง
ไปด้วย ฉันทใด
การคบกับคนพาลก็ ฉันทนั้น.

คบคนพาล

พาลพา

ไปหาผิด

มุ่งคบคิด

เรื่องชั่ว

มัวโมहन

ชวนปล้นตี

ยิงแทง

ใช้มีดฟัน

ติดยึดมั่น

ทำชั่ว

จนตัวตาย.

ศบกับบ๋นเกิดชีวิตมีแต่ความเจริญ

การคบบัณฑิต

คำว่า **บัณฑิต** หมายถึง ผู้ทรงความรู้, ผู้มีปัญญา, นักปราชญ์, ผู้สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญา, ผู้มีความสามารถพิเศษ โดยกำเนิด, คนที่มีใจผ่องใสอยู่เป็นปกติวิสัย.

ลักษณะบัณฑิตมี ๓ ประการ

๑. **คิดดี** คือ มีจิตคิดไม่โลภอยากได้ของเขา, ไม่พยายามปองร้ายเขา, เห็นชอบตามคลองธรรม.
๒. **พูดดี** คือ มีคำพูดที่ประกอบด้วยวิสุจริต คือ เว้นจากการพูดเท็จ, เว้นจากการพูดส่อเสียด, เว้นจากการพูดคำหยาบ, เว้นจากการพูดเพ้อเจ้อ.
๓. **ทำดี** คือ จะทำการงานก็ประกอบด้วยกายสุจริต คือ เว้นจากการฆ่าสัตว์, เว้นจากการลักขโมย, เว้นจากการประพฤติผิดในกาม.

รูปแบบของบัณฑิต

๑. บัณฑิตย่อมไม่แนะนำสิ่งที่ไม่ควรแนะนำ แต่แนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ เช่น แนะนำไม่ให้เล่นการพนัน เป็นต้น.

๒. บัณฑิตไม่ประกอบในสิ่งที่ไม่ใช้ธุระ คนที่เป็นบัณฑิต จะทำให้เวลามีค่า ไม่ปล่อยให้วันเวลาล่วงไปเปล่า ๆ ขวนขวาย ในสิ่งที่ดีมีประโยชน์.

๓. บัณฑิตแนะนำให้ทำความดี เช่น แนะนำให้ทำทาน, แนะนำให้รักษาศีล, แนะนำให้เจริญภาวนา เป็นต้น.

๔. บัณฑิตเมื่อคนอื่นพูดดีก็ไม่โกรธ เช่น เมื่อมีคนพูด แนะนำ ก็รับฟังโดยดูชนิภาพ.

๕. บัณฑิตรู้ทั่วถึงอุบายสำหรับแนะนำ เช่น รู้จักระเบียบ วินัย และทำตามกฎกติกาได้ถูกต้อง.

อานิสงส์การคบบัณฑิต

๑. มีจิตใจผ่องใส
๒. ได้ปัญญาความรู้
๓. มีความเห็นถูก
๔. ไม่เดือดร้อนใจ
๕. มีคนสรรเสริญ
๖. ทำให้มีความสุข
๗. มีความเจริญก้าวหน้า
๘. เมื่อละโลกนี้ไปแล้ว จะเข้าสู่สุคติโลกสวรรค์
๙. จะบรรลุมรรคผลนิพพานได้ง่าย

อุปมาการคบกับบัณฑิต

คนเอาใบไม้ห่อกุศณา

แม้ใบไม้ก็พลอยหอมฟุ้งไปด้วย ฉันทิ

การคบนักปราชญ์ก็ ฉันทิ

การคบค้า	บัณฑิต	เป็นมิตรด้วย
บัณฑิตช่วย	นำดี	มีเหตุผล
ให้มิได้	มีธรรม	รักษาตน
มีหรือจน	คบบัณฑิต	ไว้เถิดเอษ.

พ่อแม่ควรที่ลูกทุกคนจะเคารพบูชา

การบูชาบุคคลที่ควรบูชา

คำว่า **บูชา** หมายถึง แสดงความเคารพบุคคล, ยกย่อง เทิดทูนด้วยความนับถือ, เลื่อมใสในความรู้ความสามารถ.

การบูชา มี ๒ ลักษณะ

๑. **อามิสบูชา** หมายถึง การบูชาสักการะด้วยวัตถุสิ่งของ มีดอกไม้ ธูปเทียน หรือปัจจัย ๔ ผ้า อาหาร ที่อยู่ และยา เป็นต้น.

๒. **ปฏิบัติบูชา** หมายถึง การประพาศปฏิบัติด้วยการ เจริญสมถภาวนา ด้วยการฝึกรบรมจิตให้เกิดความสงบ เช่น ภาวนาคำว่า “พุทโธ” เป็นต้น วิปัสสนาภาวนา คือ การอบรมปัญญา ให้รู้แจ้งเห็นจริงตามสภาวะ เช่น การพิจารณาอริยาบถ ๔ เป็นต้น.

ลักษณะการบูชา

การทำสักการะ, การทำความเคารพ, การนบนอบ และ การไหว้ เป็นต้น.

บุคคลที่ควรบูชา

๑. พระพุทธเจ้า
๒. พระปัจเจกพุทธเจ้า
๓. พระอริยสาวก
๔. ครูอาจารย์
๕. อุปัชฌาย์
๖. มารดาบิดา

อานิสงส์การบูชาที่ควรบูชา

๑. ยังความเห็นทุกข์ที่ยังไม่เกิด ให้เกิดขึ้น
๒. ยังความเห็นทุกข์ที่เกิดขึ้นแล้ว ให้เจริญ
๓. ทำให้มีกิริยามารยาท สุขภาพอ่อนโยนน่านับถือ
๔. ทำให้จิตใจผ่องใส
๕. ทำให้มีสติสัมปชัญญะดีขึ้น
๖. ป้องกันความหลงผิด
๗. ทำให้เกิดกำลังใจ
๘. กำจัดคนพาลให้พินาศไปโดยทางอ้อม
๙. เชิดชูบัณฑิตให้สูงขึ้น

การบูชา	บุคคล	ที่สูงที่สุด
คือพระพุทธรูป	บุคคล	ที่ทรงศรี
อธิษฐาน	สาวก	คนทำดี
สวัสดี	มีมา	คือมงคล.

ประเทศเปรียบเหมือนบ้าน

สิ่งแวดล้อมดีก็ขึ้นอยู่กับอาศัย

การอยู่ในประเทศอันสมควร

คำว่า **ประเทศ** หมายถึง บ้านเมือง, แคว้นแคว้น, คาม, นคร, ชนบท เป็นต้น.

ลักษณะประเทศที่น่าอยู่

๑. ประเทศที่มีบริษัท ๔ อยู่ คือ ภิกษุ, ภิกษุณี, อุบาสก, อุบาสิกา.
๒. ประเทศที่มีธรรมะคำสั่งสอนของพระพุทธองค์และมีคนประพฤติปฏิบัติตามคำสั่งสอนของพระพุทธองค์.

ประเทศที่ดีต้องมีสิ่งแวดล้อมดี ๔

๑. ที่อยู่อาศัยแล้วสบาย
๒. อาหารมีสมบูรณ์
๓. บุคคลมีใจอารี
๔. มีธรรมะฟัง

อานิสงส์การอยู่ในประเทศอันสมควร

๑. ได้รับความสุขกาย สุขใจ
๒. ได้รับความเจริญทั้งทางโลกและทางธรรม
๓. ทำให้มีโอกาสได้ทำบุญ
๔. ทำให้รู้แจ้งพระสัทธรรม
๕. ได้เห็นพระรัตนตรัย พระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์
๖. ได้ฟังคำสอนของพระพุทฺธเจ้า
๗. ได้ศรัทธาในพระรัตนตรัย พระพุทฺธ พระธรรม

พระสงฆ์

๘. ได้ศึกษาศีล สมาธิ ปัญญา
๙. ได้บำรุงพระพุทฺธศาสนา
๑๐. มีใจผูกพันกับพระรัตนตรัย พระพุทฺธ พระธรรม

พระสงฆ์

๑๑. เป็นผู้ไม่ประมาท
๑๒. มีพระพุทฺธ พระธรรม พระสงฆ์ เป็นที่พึ่ง
๑๓. ทำให้ถึงพระนิพพาน

การอยู่ใน	ประเทศ	อันเหมาะสม
คนนิยม	เอื้อเฟื้อ	เผื่อแผ่ให้
ทุกคนดี	ช่วยกัน	มีน้ำใจ
มีเสียเ	ต่อกัน	เป็นมงคล.

THAI NATIONAL ASSEMBLY LIBRARY

3961105853

ມະນຸດສາມາດ ສວຍໃຫ້ສາມາດ
ນິພານສາມາດ ຈະໄດ້ກໍດ້ວຍບຸນເທົ່ານັ້ນ.

เป็นผู้เคยทำบุญมาก่อน

คำว่า **บุญ** หมายถึง การกระทำดี, ความดี, คุณงามความดี เป็นต้น.

คุณสมบัติของบุญ

๑. ชำระกาย วาจา ใจ ให้สะอาดได้
๒. นำความสุขมาให้
๓. ติดตามไปได้
๔. เป็นของเฉพาะตน
๕. เป็นที่มาของโภคทรัพย์ทั้งหลาย
๖. ทำให้ได้มนุษยสมบัติ สวรรค์สมบัติ นิพพานสมบัติ
๗. บรรลุผลนิพพาน
๘. ป้องกันอันตรายในสังสารวัฏ

ลักษณะการทำบุญ

๑. ทานมัย บุญสำเร็จด้วยการบริจาคทาน
๒. สීමมัย บุญสำเร็จด้วยการรักษาศีล
๓. ภาวนามัย บุญสำเร็จด้วยการเจริญ ภavana

บุคคลที่ควรสั่งสมบุญไว้

๑. พระพุทธเจ้า
๒. พระปัจเจกพุทธเจ้า
๓. พระอรหันต์

อานิสงส์การเป็นผู้เคยทำบุญมาก่อน

๑. มีปัจจัย ๔ พร้อม
๒. มีความสะดวกสบาย
๓. มีความสุข
๔. มีเสบียงทั้งชาตินี้และชาติหน้า

ในกาลก่อน	ทำบุญ	เอาไว้มาก
บริสาศ	สิ่งของ	ต้องประสงค์
มาชาตินี้	บุญช่วย	จึงมั่นคง
จิตจำนง	อยู่ดี	มีมงคล.

ເຈຣີນຸກາຍ ເຈຣີນຸໃຈ ເຈຣີນຸສຸບ

การตั้งตนไว้ชอบ

คำว่า **ตน** หมายถึง ตนเอง, จิตใจ หรือร่างกาย เรียกว่า **ตน**.

การตั้งตนไว้ชอบ

เมื่อตนยังไม่มีศีล	ก็ให้ตั้งตนอยู่ในศีล
เมื่อตนยังไม่มีศรัทธา	ก็ให้ตั้งตนอยู่ในศรัทธา
เมื่อตนยังมีความตระหนี่	ก็ให้ตั้งตนอยู่ในการบริจาค

อานิสงส์การตั้งตนไว้ชอบ

๑. สามารถพึ่งตนเองได้
๒. เป็นผู้ไม่ประมาท
๓. เป็นผู้เตรียมพร้อมก่อนตาย
๔. มีความสวัสดี
๕. เป็นผู้บูชาพระรัตนตรัยอย่างสูงสุด
๖. เป็นคนดี

๗. เป็นตัวอย่างแก่นุชน

๘. ป้องกันอบายภูมิ

๙. จะได้รับมนุษย์สมบัติ สวรรค์สมบัติ นิพพานสมบัติ

ได้ง่าย

การตั้งตน	ไว้ดี	ศรีสวัสดิ์
กล่าวให้ชัด	เป็นคน	ไม่ทู่ศีล
หมดตระหนี่	บริจาค	เป็นเอาจิณ
ไม่ดูบุญสิ้น	ศรัทธา	พามงคล.

ชีวิตจะก้าวหน้า เมื่อแสวงหาความรู้

พ ความเขื่อนขทูลุต

ค้ำว่ **พหุต** หมยถึง ผู้สดับตรับฟังมก, ผู้คักขล่ำเรียนมก.

องค้ของพหุต

๑. สุตะ ม้การฟังมก
๒. ธตถ ทรจจำได้
๓. วจสปรจิตถ ส้มกรททองบ่นสทรยยได้
๔. มนสนนุเบกขิตถ ส้มกรทเฟ่งพินิจพิจรณดด้วยตนเอง
๕. ทิฏฐิยถ สุปฏิวทถ ส้มกรทเข้ใจปัญหได้ถูทต้อง

ลักษณะของพหุต

๑. รู้ลือก หมยถึง คักขล่ำอะไรคักขล่ำให้ถึงต้นตอ
๒. รู้รอบ หมยถึง คักขล่ำให้ลือกซ้่งทูกแ่งทูกมุ่ม
๓. รู้กว้าง หมยถึง คักขล่ำถึงสมภพเวดล้อมให้ละเอียด

รอบคอบ

๔. รู้ไกล หมยถึง คักขล่ำถึงอนคคตถึงค้มเป็นไปได้

อานิสงส์การเป็นพหูสูต

๑. เป็นที่พึ่งของตนเองได้
๒. เป็นผู้นำได้
๓. แก่แล้วกล้าองอาจในที่ทุกแห่ง
๔. บริบูรณ์ด้วยลาภ ยศ สรรเสริญ สุข
๕. ได้รับการยกย่องชมเชยและเกรงใจ
๖. มีปัญญาติดตัว
๗. มีความสามารถ
๘. ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพาน

การจะเป็น	พหูสูต	นั้นไม่ยาก
คือฟังมาก	หลายหน	จนคุ้นหู
ฟังธรรมะ	ทุกวัน	จากเจ้ากู
จะได้รู้	หลักธรรม	อย่างคต.

ศิลปวิทยาการทำให้ชีวิตมีค่า

การรอบรู้ศิลปวิทยาการ

คำว่า **ศิลปะ** หมายถึง การแสดงออกให้เห็นถึงอารมณ์
สะเทือนใจ.

ลักษณะของศิลปะ

๑. ทำด้วยความประณีต
๒. ทำให้ของมีค่าสูงขึ้น
๓. เกิดความคิดสร้างสรรค์
๔. ไม่ทำให้กามกำเริบ
๕. ไม่ทำให้พยาบาทกำเริบ
๖. ความคิดเบียดเบียนไม่กำเริบ

ศิลปะมี ๒ อย่าง

๑. **ศิลปะของบรรพชิต** คือ การเย็บซ่อมจีวร เป็นต้น
๒. **ศิลปะของคฤหัสถ์** คือ การทำการทำงานทุกอย่างจัดเป็น
ศิลปะทั้งนั้น (เว้นการกระทำที่เป็นอกุศลกรรมจะไม่จัดเป็นศิลปะ)

อานิสงส์การมีศิลปะ

๑. ทำคนให้เป็นคน
๒. ทำคนให้ดีกว่าคน
๓. ทำคนให้เด่นกว่าคน
๔. ทำคนให้เลิศกว่าคน
๕. ทำคนให้ประเสริฐกว่าคน
๖. ทำคนให้สูงกว่าคน
๗. ทำคนให้เลี้ยงสัตว์ได้
๘. ทำคนให้ฉลาด
๙. ทำคนให้มั่งคั่ง
๑๐. ทำคนให้ประเสริฐ
๑๑. ทำให้ได้รับความสุข
๑๒. ทำโลกให้เจริญ

ศิลปศาสตร์

ทุกอย่าง

ควรเรียนรู้

จำจากครู

สั่งสม

ให้มากหลาย

ศึกษาไว้

เลี้ยงตัว

กันอดตาย

การมุ่งหมาย

ใฝ่รู้

ก่อนมงคล.

ใช้ชีวิตอยู่ในระเบียบวินัย สบายใจตลอดกาล

คำว่า **วินัย** หมายถึง การอยู่ในระเบียบแบบแผนและ
ข้อบังคับ, ข้อปฏิบัติ, ข้อบังคับ.

วินัยมี ๒ อย่าง

๑. **วินัยของบรรพชิตมี ๗ กอง** คือ ปาวาชิก, สังฆาทีเสส,
อูลลัจฉัย, ปาจิตตีย์, ปาฏิเทสนีเย, ทุกกฏ, ทุพภาสิต หรือเรียกว่า
อนาคารีวิณัย คือ วินัยของบรรพชิต

๒. **วินัยของคฤหัสถ์** คือ การเว้นจากอกุศลกรรมบท ๑๐
ประการ คือ ปาณาติบาต, อทินนาทาน, กาเมสุมิฉฉาจาร, มุสาวาท,
ปิสุณวาจา, ผรุสวาจา, สัมผัปปลาป, อภิชฌา, พยาบาท, มิจฉาทิฎฐิ
หรือเรียกว่า อาคารีวิณัย คือ วินัยของคฤหัสถ์.

คุณของการมีวินัย

๑. วินัยนำไปดี คือ ทำให้ผู้ที่รักษาเป็นคนดี
๒. วินัยนำไปแจ่ม คือ คนมีวินัยย่อมอยู่อย่างสบายใจทั้ง
ที่ลับและที่แจ่ม
๓. วินัยนำไปต่าง คือ คนมีวินัยจะเป็นคนรักษากฎ รักษา
ระเบียบดีกว่าคนไม่มีวินัย

วัตถุประสงค์ที่พระพุทธองค์บัญญัติวินัย

๑. เพื่อความตั้งอยู่ดีของหมู่คณะ
๒. เพื่อข่มคนผู้หน้าด้าน
๓. เพื่อความสำราญของหมู่คณะ
๔. เพื่อความสุขของผู้มีศีล
๕. เพื่อป้องกันกิเลสที่จะเกิดขึ้น
๖. เพื่อป้องกันกิเลสจะเกิดขึ้นในอนาคต
๗. เพื่อหมู่ชนที่ยังไม่เลื่อมใส
๘. เพื่อความเลื่อมใสของหมู่ที่เลื่อมใสแล้ว
๙. เพื่อความดำรงพระลัทธธรรม
๑๐. เพื่ออนุเคราะห์วินัย

อานิสงส์ของการมีวินัย

๑. ทำให้มีความสุขกายสุขใจ
๒. ทำให้เกิดโภคทรัพย์
๓. ทำให้ใช้สอยทรัพย์ได้อย่างมีประโยชน์
๔. ไม่ต้องหวาดระแวงว่าใครจะมาทวงทรัพย์คืน
๕. มีเกียรติคุณฟุ้งขจรไป
๖. ทำให้แก่กล้าอาจหาญในท่ามกลางชุมชน
๗. ทำให้เป็นคนไม่หลงลืมสติ
๘. ถ้ายังไม่บรรลุนิพพาน ตายไปจะไปเกิดในสวรรค์

มีระเบียบ	แบบแผน	เป็นเกณฑ์
ไว้บังคับ	กิริยา	อันธมถ์
เป็นคนดี	ต้องมิ	ซึ่งวินัย
คอยคุ้มครอง	ให้เรา	เกิดมงคล.

เราชอบคำพูดเพราะ ๆ ฉันทิด
คนอื่นก็ชอบคำพูดเพราะ ๆ ฉันทัน

คำว่า **สุภาสิต** หมายถึง คำพูดที่เป็นคติ.

องค์ประกอบของวาจาสุภาสิต

๑. ต้องเป็นคำจริง
๒. ต้องเป็นคำที่สุภาพ
๓. พูดแล้วต้องก่อให้เกิดประโยชน์
๔. พูดด้วยจิตเมตตา
๕. พูดถูกกาลเทศะ

อานิสงส์การมีวาจาสุภาสิต

๑. เป็นคนมีเสน่ห์
๒. มีความเจริญก้าวหน้า
๓. พูดแล้วมีคนเชื่อถือ
๔. ได้ฟังสิ่งที่ดีงาม
๕. ไม่ตกในอบายภูมิ

ถ้าได้ฟัง

คนพูด

สุภาษิต

เป็นนิมิต

สิ่งดี

มีเหตุผล

จงคบหา

เป็นมิตร

ไม่มีจน

จะอำพล

สิ่งผล

เกิดมงคล.

การพูดจา	แต่ละครึ่ง	ควรขึงคึด
พูดสร้างมิตร	เสริมมงคล	ให้สดใส
ตั้งมโน	สุจริต	พูดจาไป
ความอำไพ	จะทวี	กับตัวเรา.

ผู้ที่เลี้ยงดูพ่อแม่ ชีวิตจะมีแต่ความรุ่งเรือง

การบำรุงมารดาบิดา

คำว่า **มารดาบิดา** หมายถึง ผู้ให้กำเนิด, ผู้ยังบุตรให้เกิด.

สมณานามของพ่อแม่

๑. พ่อแม่เปรียบเหมือนครูคนแรกของลูก เพราะท่านทั้งสองคอยอบรมสั่งสอนลูกก่อนคนอื่น.
๒. พ่อแม่เปรียบเหมือนเทวดาของลูก เพราะท่านคอยปกป้องคุ้มครองลูก.
๓. พ่อแม่เปรียบเหมือนพรหมของลูก เพราะท่านมีเมตตา, กรุณา, มุทิตา, อุเบกขา, ต่อลูก.
๔. พ่อแม่เปรียบเหมือนอรหันต์ของลูก เพราะท่านเป็นเนื้อนาบุญให้กับลูกได้ทำความดี.

การตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่

๑. ท่านเลี้ยงเรามาแล้ว เลี้ยงท่านตอบ
๒. ช่วยเหลือกิจการงานของท่าน
๓. ดำรงวงศ์สกุลของท่าน
๔. ประพฤติตนให้ควรแก่การรับทรัพย์มรดกของท่าน
๕. เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญอุทิศให้ท่าน

การตอบแทนบุญของพ่อแม่อย่างดีที่สุด

๑. ถ้ามารดาบิดายังไม่มีศรัทธา ให้ท่านสมათาน ดำรงตั้งอยู่ในความถึงพร้อมด้วยศรัทธา.
๒. ถ้ามารดาบิดายังไม่มีศีล ให้ท่านสมათาน ดำรง ตั้งอยู่ในความถึงพร้อมด้วยศีล.
๓. ถ้ามารดาบิดายังเป็นคนตระหนี่ ให้ท่านสมათาน ดำรงตั้งอยู่ในความถึงพร้อมด้วยการบริจาค.
๔. ถ้ามารดาบิดายังไม่มีปัญญา ให้ท่านสมათาน ดำรงตั้งอยู่ในความถึงพร้อมด้วยปัญญา.

อานิสงส์การบำรุงมารดาบิดา

๑. ทำให้เป็นคนมีความอดทน
๒. ทำให้เป็นคนมีสติรอบคอบ
๓. ทำให้เป็นคนมีเหตุผล
๔. ทำให้พ้นทุกข์
๕. ทำให้พ้นภัย
๖. ทำให้ได้ลาภโดยง่าย
๗. ทำให้แคล้วคลาดภัยในยามคับขัน
๘. ทำให้เทวดาคอยรักษา
๙. ทำให้ได้รับการยกย่องสรรเสริญ
๑๐. ทำให้มีความเจริญก้าวหน้า

๑๑. ถ้ามีลูกจะได้ลูกดี
๑๒. ทำให้มีความสุข
๑๓. ทำให้เป็นตัวอย่างกับอนุชนรุ่นหลัง

พ่อและแม่	มีคุณ	กับลูกมาก
สู้ลำบาก	หาเลี้ยง	จนโตใหญ่
ยอมอดอดยาก	เพื่อลูก	อยู่ร่ำไป
ถ้าลูกได้	ตอบแทน	ก็อมงคง.

บุตรเปรียบเหมือนดวงตาและดวงใจของพ่อแม่

คำว่า **บุตร** หมายถึง ลูกชายและลูกสาว.

บุตรมี ๓ ประเภท

๑. **อภิชาติบุตร** คือ บุตรที่มีความดี ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมสูงกว่ามารดาบิดา

๒. **อนุชาติบุตร** คือ บุตรที่มีความดี ความรู้ ความสามารถ และคุณธรรมเท่าเทียมมารดาบิดา

๓. **อวชาติบุตร** คือ บุตรที่มีความประพฤติดำกว่ามารดาบิดา

มารดาบิดาอนุเคราะห์บุตร ๕ อย่าง

๑. ห้ามไม่ให้ทำความชั่ว
๒. ให้ตั้งอยู่ในความดี
๓. ให้ศึกษาศิลปวิทยา
๔. ทาภรรยาที่สมควรให้
๕. มอบทรัพย์ให้ในโอกาสอันควร

วิธีสอนลูก

๑. พ่อแม่ควรทำเป็นแบบ เช่น จะสอนลูกไม่ให้สูบบุหรี่ พ่อแม่ก็ต้องไม่สูบบุหรี่ด้วย.

๒. พ่อแม่ควรทำเป็นตัวอย่าง เช่น สอนลูกไม่ให้ฟุ่มเฟือย พ่อแม่ก็ไม่ควรฟุ่มเฟือย.

๓. พ่อแม่ควรทำตัวเป็นผู้นำ เช่น พ่อแม่ควรจะนำลูกให้มี ศีลธรรม และตัวเองก็รักษาศีลฟังธรรมด้วย.

อานิสงส์ของการเลี้ยงดูบุตร

๑. จะได้รับความภาคภูมิใจเป็นเครื่องตอบแทน
๒. ครอบครัวจะมีแต่ความสุข
๓. ประเทศชาติจะได้คนดี
๔. เป็นแบบอย่างที่ดีของสังคม

บุตรธิดา	เมื่อเกิด	พ่อแม่เลี้ยง
เผ่ากล่อมเกลี้ยง	เลี้ยงดู	ปู่พื้นฐาน
มีหรือจน	หาเลี้ยง	ควรแก่กาล
เป็นผลงาน	นับเข้า	โน้มนงศต.

การสงเคราะห์ก็คือการผูกใจเอาไว้

๑๓ การสังเคราะห์ภรรยา

คำว่า **ภรรยา** หมายถึง หญิงที่เป็นคู่ครองของชาย.

ลักษณะการหาคู่ครองที่ดี

๑. **สมสัทธา** คือ มีศรัทธาเสมอกัน
๒. **สมสีลา** คือ มีศีลเสมอกัน
๓. **สมจาคะ** คือ มีการเสียสละเสมอกัน
๔. **สมปัญญา** คือ มีปัญญาเสมอกัน

หน้าที่ของสามีต่อภรรยา

๑. ยกย่องนับถือว่าเป็นภรรยา
๒. ไม่ดูหมิ่น
๓. ไม่ประพฤตินอกใจ
๔. มอบความเป็นใหญ่ให้
๕. ให้เครื่องแต่งตัว

เมื่อภรรยาได้รับสิ่งเหล่านี้ ก็จะตอบแทนสามี ๕ อย่าง คือ

๑. จัดการงานดี
๒. สงเคราะห์ญาติสามีดี
๓. ไม่นอกใจ
๔. รักษาทรัพย์ให้อย่างดี
๕. ขยันทำงาน

อานิสงส์การสงเคราะห์ภรรยา

๑. ทำให้ความรักยั่งยืน
๒. ทำให้มีความสามัคคีกัน
๓. ทำให้ครอบครัวมีความสุข
๔. ทำให้ได้รับการยกย่องสรรเสริญ
๕. เป็นตัวอย่างที่ดีแก่อนุชนรุ่นหลัง

เป็นสามี	ภรรยา	ควรสงเคราะห์
พูดจาเพราะ	ต่อกัน	ใช้เหตุผล
เมื่อมีงาน	ช่วยทำ	ไม่อับจน
จะส่งผล	ทางดี	มีมงคล.

การผลัดวัน ผลัดเวลา คือความเสื่อม

การทำงานไม่ให้ค้าง

คำว่า **งาน** หมายถึง สิ่งหรือเรื่องที่ทำ, อุบายเครื่องเลี้ยงชีวิต.
คำว่า **ค้าง** หมายถึง ติดค้างทับถมอยู่, ตกค้างทับถมอยู่.

เหตุที่ทำให้ค้าง

๑. ทำงานไม่ถูกกาล
๒. ทำงานไม่ถูกวิธี
๓. ไม่ยอมทำงาน

หลักการทำงาน (อิทธิบาท ๔)

๑. ฉันทะ พอใจในการทำงาน
๒. วิริยะ เพียรทำงาน
๓. จิตตะ มีใจฝกฝึในงาน
๔. วิมังสา พิจารณาเหตุผลในการทำงาน

อานิสงส์การทำงานไม่ดั่งค่าง

๑. ทำให้พึ่งตัวเองได้
๒. ทำให้เป็นที่พึ่งของคนทั้งหลาย
๓. ทำให้สามารถสร้างกุศลได้ง่าย
๔. ทำให้เป็นผู้มีนิสัยดีติดตัว
๕. ทำให้ได้รับการยกย่องสรรเสริญ

การทำงาน	ไม่ควร	ให้คั่งค้าง
หรือปล่อยงาน	ไว้นาน	งานจะเสีย
เมื่อมีงาน	รับทำ	จักไม่เพื่อย
ไม่สะเทีย	งานเสร็จ	เป็นมงคล.

การให้ คือ การดูน้ำใจ

๑๕ การให้

คำว่า **การให้** หมายถึง ทาน คือ สิ่งที่ให้, มอบ, สละ, อนุญาต.

ทานมี ๓ ชนิด

๑. **อามิสทาน** คือ การให้วัตถุสิ่งของ ของตนเป็นทาน
เหตุที่ให้ - ให้เพื่อช่วยเหลือกัน
- ให้เพื่อสงเคราะห์กัน
- ให้เพื่อบูชาคุณ.

๒. **ธรรมทาน** คือ การให้ธรรมะด้วยการแนะนำสั่งสอน.

๓. **อภัยทาน** คือ ให้อภัยคนอื่น เช่น การไม่ผูกโกรธ หรือ การจองเวรกัน.

วิธีทำทานที่ได้บุญมาก

๑. **วัตถุบริสุทธิ์** คือ สิ่งของที่จะให้ได้มาด้วยหยาตเหงื่อ แรงกายของเราเอง.

๒. เจตนาบริสุทธิ์ คือ

- ปุพฺพเจตนา คือ ก่อนให้มีจิตยินดี
- มุญฺจนเจตนา คือ ขณะให้มีจิตพอใจ
- อปรปรเจตนา คือ หลังจากให้ก็ไม่เสียดาย.

๓. บุคคลบริสุทธิ์ คือ ผู้รับก็มีศีลบริสุทธิ์ ผู้ให้ก็มีศีล.

ของที่ให้แล้วไม่ได้บุญ

๑. ให้สุรา ยาเสพติด เช่น เหล้า บุหรี่ กัญชา เป็นต้น
๒. ให้อาวุธ เช่น ให้มีด ให้ปืนกับคนอื่นไปฆ่าคน
๓. ให้มหรสพ เช่น ทาภาพยนตร์มาให้คนดู ซื่อบัตรให้ดูดนตรี เป็นต้น
๔. ให้สัตว์ไปผสมพันธุ์ เช่น หาสุนัขตัวเมียให้กับสุนัขตัวผู้ เป็นต้น
๕. ให้ภาพลามก หนังสือ หรือสิ่งลามก

อานิสงส์การให้

๑. เป็นที่มาของสมบัติทั้งหลาย
๒. เป็นที่ตั้งแห่งโภคทรัพย์ทั้งปวง
๓. ผู้ให้ย่อมได้รับความสุข
๔. ผู้ให้ย่อมเป็นที่รักของคนหมู่มาก
๕. ผู้ให้ย่อมผูกไมตรีไว้ได้

๖. เป็นผู้มีส่วน
๗. ทำให้ได้เข้าสังคมได้อย่างคล่องแคล่ว
๘. ทำให้แก้วักล้าอาจหาญในชุมชน
๙. ทำให้เป็นคนน่าคบ
๑๐. ทำให้มีชื่อเสียงเกียรติคุณ
๑๑. หลังจากตายจะไปเกิดในสวรรค์

การทำบุญ

มีกมล

ปรารถนา

ความตระหนี่

ให้ทาน

เฉลี่ยสุข

ให้คน

หมดไป

การกุศล

ไปทุกที่

สวัสดิ์

เกิดมงคล.

ธรรมที่ประเสริฐดี นำสุขมาให้

คำว่า **ประพฤติ** หมายถึง การทำตาม, ความเป็นไปที่เกิดจากการกระทำ, ทำตาม, ปฏิบัติ, กระทำ, ปฏิบัติตน.

ประเภทของธรรมที่ประพฤติ

กายสุจริต

๑. การไม่ฆ่าสัตว์ (ปาณาติปาตา เวรมณี)
๒. การไม่ลักทรัพย์ (อทินนาทานา เวรมณี)
๓. การไม่ประพฤติผิดในกาม (กาเมสุมิจจาจารา เวรมณี)

วจีสุจริต

๑. การไม่พูดเท็จ (มุสาวาทา เวรมณี)
๒. การไม่พูดคำหยาบ (ปิสุณาย วาจา เวรมณี)
๓. การไม่พูดส่อเสียด (ผรุสสาย วาจา เวรมณี)
๔. การไม่พูดเพื่อเจ้อเหลวไหล (สัมผัปปลาปา เวรมณี)

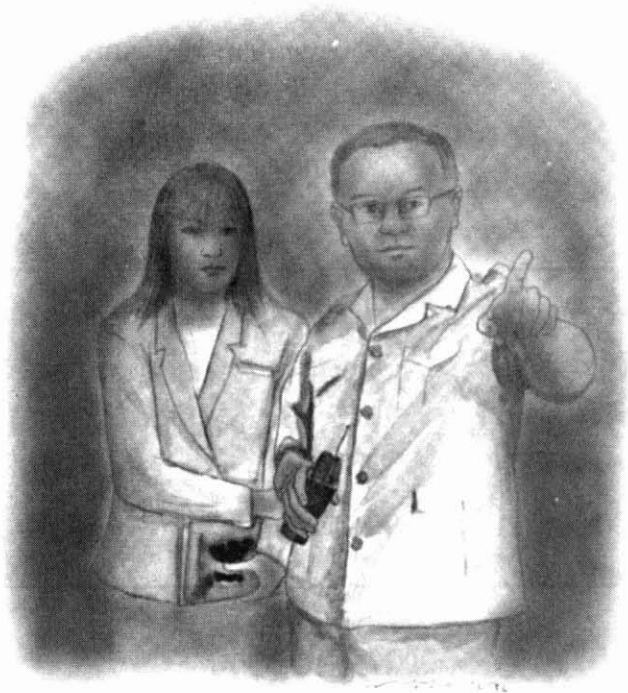
มโนสุจริต

๑. การไม่โลภอยากได้ของ ๆ คนอื่น (อนภิชฌา)
๒. การไม่พยาบาทปองร้ายบุคคลอื่น (อพยาบาท)
๓. การเห็นชอบ (สัมมาทิฎฐิ)

อานิสงส์การประพฤติธรรม

๑. เป็นมหาบุคคล
๒. เป็นผู้ไม่ประมาท
๓. เป็นผู้รักษาพระสัทธรรม
๔. เป็นผู้ทำให้ศาสนาเจริญ
๕. เป็นสุขในโลกนี้และโลกหน้า
๖. ไม่ก่อเวรก่อภัยกับใคร
๗. ให้อภัยแก่คนอื่น
๘. เป็นผู้ดำเนินตามนักปราชญ์
๙. สร้างความสงบสุขให้ทั้งตนเองและผู้อื่น
๑๐. เป็นผู้สร้างทางสวรรค์และนิพพาน

ประพาศดิธรรม	ปฏิบัติ	ลตเลกสะ
ยัดคำพระ	พทชองค	ผู้ทรงศรี
น้อมจิตใจ	ไฟธรรม	เสริมบารมี
เป็นคววมดี	แก้ตัว	เพิ่มมงคล.

การสงเคราะห์ญาติ ชีวิตมีแต่ความเจริญ

คำว่า **บุญดี** หมายถึง คนในวงศ์วานที่ยังนับรู้กันได้ทาง
เชื้อสายฝ่ายพ่อหรือฝ่ายแม่.

เวลาที่ควรสังเคราะห์บุญดี

๑. เมื่อยากจนหาที่พึ่งไม่ได้
๒. เมื่อขาดทุนทรัพย์ค้าขาย
๓. เมื่อขาดยานพาหนะ
๔. เมื่อขาดอุปกรณ์ทำกิน
๕. เมื่อเจ็บไข้ได้ป่วย
๖. เมื่อคราวมีธุระ
๗. เมื่อคราวถูกใส่ความ

วิธีสังเคราะห์บุญดี

๑. สังเคราะห์ทางธรรม เช่น ชักชวนให้มีศรัทธา รักษาศีลปฏิบัติภาวนา
๒. สังเคราะห์ทางโลก เช่น ให้สังคหวัตถุ ๔ คือ
  ๑. ทาน ให้ปันสิ่งของ
  ๒. ปิยวาจา พูดจาอ่อนหวาน

๓. อັตถจรียา ประพฤติสิ่งที่เป็นประโยชน์
๔. สมานัตตตา มีตนเสมอไม่ถือตัว

อานิสงส์การสงเคราะห์ญาติ

๑. เป็นฐานป้องกันภัย
๒. เป็นฐานอำนาจ
๓. เป็นฐานบุญกุศล
๔. เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจ
๕. ทำให้สนิทสนมคุ้นเคยกัน
๖. ทำให้เกิดความสามัคคี
๗. ทำให้เกิดความจงรักภักดี
๘. เป็นเหตุแห่งสันติสุข
๙. เป็นประเพณีอันดีงามของนักปราชญ์
๑๐. ทำให้ตระกูลใหญ่โตมั่นคง
๑๑. ทำให้มีญาติมาก
๑๒. เป็นตัวอย่างแก่อนุชนรุ่นหลัง
๑๓. เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดี

ญาคูพิณ้อง	หญิงชาย	ที่มีอยู่
ควรตรวจดู	ให้ทั่ว	ทั้งไกลใกล้
ตามสังเคราะห์	ช่วยเหลือ	ด้วยหัวใจ
ผูกสายใย	หมู่ญาติ	เสริมมงคล.

การทำงานที่สุจริต คือ การทำความดี

คำว่า **โทษ** หมายถึง ความชั่ว, ความไม่ดี, ความผิด, ความประทุษร้าย, บาป, ผลร้าย.

ลักษณะการทำงานที่ไม่มีโทษ

๑. ทำงานที่ไม่ผิดกฎหมาย
๒. ทำงานที่ไม่ผิดประเพณี
๓. ทำงานที่ไม่ผิดศีล
๔. ทำงานที่ไม่ผิดธรรม

วิธีทำงานที่ไม่มีโทษ

๑. ประพฤติปฏิบัติตามสิกขาบท คือ ศีล ๕, ศีล ๘, ศีล ๑๐, ศีล ๒๒๗
๒. ทำงานเพื่อประโยชน์สุขในสังคม เช่น ช่วยบริจาคหรือช่วยงานการกุศล

อานิสงส์การทำงานที่ไม่มีโทษ

๑. กลับเป็นสุข
๒. ตี้นเป็นสุข
๓. ไม่ต้องหวาดระแวงคนอื่น

การทำงาน	มีโทษ	โปรดได้คิด
ขยาเสพยัตติต	จ้างฆ่า	ก่อกรรมชั่ว
จงงตเว้น	ทุจริต	พวเสี่ยตัว
ไม่เกสือกกสัว	หนีได้	เกิดมงคต.

จิตที่ต้งไว้ดีแล้ว นำสมาธิให้

๑๓ การงดเว้นจากบาป

คำว่า **บาป** หมายถึง สิ่งเศร้าหมองใจ, การกระทำที่ทำแล้ว
ร้อนใจ.

วิธีงด, เว้น, เลิก, ละบาป

๑. **งด** คือ ให้งดสิ่งที่ทำแล้วจะเป็นบาป
๒. **เว้น** คือ ให้งดเว้นสิ่งที่ทำแล้วจะเป็นบาป
๓. **เลิก** คือ ให้งดเลิกสิ่งที่ทำแล้วจะเป็นบาป
๔. **ละ** คือ ให้งดละสิ่งที่ทำแล้วจะเป็นบาป

สิ่งที่ทำแล้วเป็นบาป

(อกุศลกรรมมถ ๑๐)

๑. ซำสัตว์ (ปาณาติบาต)
๒. ลักทรัพย์ (อทินนาทาน)
๓. ประพฤติผิดในกาม (กาเมสุ มิจฉจาร)
๔. พุดเท็จ (มุสาวาท)
๕. พุดส่อเสียด (ปิสุณาวาจา)
๖. พุดคำหยาบ (ผรุสวาจา)

๗. พุดเพื่อเจ้า (สัมผัปปลาปะ)
๘. โลกมากอยากได้ (อภิขณา)
๙. ปองร้ายคนอื่น (พยาบาท)
๑๐. เห็นผิด (มิจฉาทิฏฐิ)

อานิสงส์การงดเว้นจากบาป

๑. ทำให้เป็นคนไม่มีเวร
๒. ชื่อว่าดีทำกุศล
๓. โรคภัยไข้เจ็บไม่เบียดเบียน
๔. ทำให้เป็นผู้ไม่ประมาท
๕. ทำให้เกิดศรัทธาพระพุทธานามากขึ้น
๖. ทำให้จิตใจผ่องใส

อภุศล

บาปกรรม

ทำพูดคิด

ทุจริต

จิตทราม

ในเรื่อองชั่ว

จงหยุดยั้ง

ชั่วใจ

และเกรงกลัว

ไม่หมกมัว

บาปกรรม

เกิดมงคล.

การทำงานทำอยู่ตลอดเวลา จิตใจก็ไม่เผลอเผลอใจ

คำว่า **น้ำเมา** หมายถึง น้ำที่ตีมาแล้วทำให้มีนเมา เช่น สุรา และเมรัย.

ลักษณะน้ำเมา

๑. สุราที่เกิดจากแป้ง
๒. สุราที่เกิดจากข้าวสุก
๓. สุราที่เกิดจากขนม
๔. สุราที่ใส่เชื้อ
๕. สุราที่ผสมเครื่องปรุง

ลักษณะเมรัย

๑. น้ำดองน้ำหวานหรือน้ำดองผลไม้
๒. น้ำดองน้ำอ้อย
๓. น้ำดองผสมกัน
๔. น้ำดองดอกไม้

โทษของการดื่มน้ำเมา

๑. ทำให้เสียทรัพย์
๒. ทำให้เกิดการทะเลาะวิวาท
๓. ทำให้เกิดโรค
๔. ทำให้เสียชื่อเสียง
๕. ไม่รู้จักอาย
๖. ทอนกำลังปัญญา

อานิสงส์การสำรวมจากการดื่มน้ำเมา

๑. ทำให้ไม่หลงและมีสติ
๒. ทำให้ไม่เป็นคนเมี๊ยว บ้า ปัญญาอ่อน
๓. ทำให้มีความสุข มีคนรักทั่วไป
๔. ทำให้มีชื่อเสียง มีคนนับถือ
๕. รู้จักกิจการในอดีต ปัจจุบัน และอนาคตได้ดี
๖. มีความกตัญญูทวดเวท มีหิริโอตตปปะ
๗. ทำให้มีความเห็นถูก มีปัญญา
๘. ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้เร็ว

อันเค็ร็องดอง	ของเเม	เหตักะแก
เป็นตัวแปร	ให้งง	หลงลืมได้
ขึ้นล้องเลพ	น้ำเเม	อยู่ร่าไป
จะขาดใจ	สงบบง	ไร้มคงต.

ความประมาทเป็นหนทางแห่งความตาย

คำว่า **ประมาท** หมายถึง ขาดความรอบคอบ, ขาดความระมัดระวัง, ลืมสติ.

ลักษณะคนประมาท

๑. กุสีตะ ไม่ทำเหตุดี แต่จะเอาผลดี
๒. ทุจริตะ ทำตัวเลว แต่จะเอาผลดี
๓. ลีถิละ ทำย่อหย่อน แต่จะเอาผลมาก

องค์ของความไม่ประมาท

๑. มีสติระลึกถึงการละเว้นกายทุจริต วจีทุจริต และมโนทุจริต เนื่อง ๆ
๒. มีสติระลึกถึงการประกอบกายสุจริต วจีสุจริต และมโนสุจริตเนื่อง ๆ
๓. มีสติระลึกถึงความทุกข์ในอบายภูมิเนื่อง ๆ
๔. มีสติระลึกถึงความทุกข์อันเกิดจากการเกิด แก่ เจ็บ ตายของสัตว์ในวัฏฏสงสารเนื่อง ๆ
๕. มีสติระลึกถึงการทำสมาธิภาวนาเนื่อง ๆ

สิ่งที่ไม่ควรประมาท

๑. ไม่ประมาทในเวลา คือ ต้องทำงานแข่งกับเวลา
๒. ไม่ประมาทในวัย คือ อย่าคิดว่าอายุน้อยจะยังไม่ตาย
๓. ไม่ประมาทในความไม่มีโรค คือ คิดว่ายังแข็งแรง จะไม่มีโรคภัยมาเบียดเบียน
๔. ไม่ประมาทในชีวิต คือ อย่าคิดว่าชีวิตยังอยู่อีกนาน เลยปล่อยชีวิตไปวัน
๕. ไม่ประมาทในการทำงาน คือ ควรตั้งใจทำงานให้เต็มที่ ไม่ผลัดวันผลัดคืน
๖. ไม่ประมาทในการศึกษา คือ ควรรักษาความรู้ใน ศิลปวิทยาการต่าง ๆ เอาไว้ให้มาก ๆ
๗. ไม่ประมาทในการปฏิบัติธรรม คือ ตั้งใจหรือหาเวลา ปฏิบัติธรรม เมื่อมีเวลาอย่าปล่อยให้เวลาล่วงเลยไปเปล่า

อานิสงส์ของการไม่ประมาทในธรรม

๑. เป็นมหาบุคคล
๒. เป็นคนไม่ตาย
๓. ป้องกันอบาย
๔. คลายจากกองทุกข์
๕. ปิ่ติในธรรม
๖. นำสู่การกุศล
๗. ปลุกตนให้ตื่น

๘. ชื่นชมเบิกบาน
๙. เผาผลาญความชั่ว
๑๐. ไม่เกื้อหนุนชั่วธรรม
๑๑. อุปลัมภ์พุทธศาสนา
๑๒. ได้โอกาสทั้งสาม
๑๓. สมนามชาวพุทธ
๑๔. บริสุทธิ์สะอาด
๑๕. ปราศจากมลทิน
๑๖. สิ้นภาพสิ้นชาติ
๑๗. นักปราชญ์สรรเสริญ

ความไม่ประมาท	ทำตัว	ให้เดชะเทอะ
จิตเยือกเย็น	อภัย	ในสงสาร
ถ้ายัง	ใจได้	มีประมาณ
จะเข้าการ	ถึงธรรม	ในมงคล.

ความเคารพนับถือเป็นสมบัติของผู้เจริญ

คำว่า **เคารพ** หมายถึง แสดงอาการนับถือ, ไม่ล่วงเกิน, ไม่ล่วงละเมิด.

สิ่งทีควรเคารพ

๑. เคารพในพระพุทธรเจ้า
๒. เคารพในพระธรรม
๓. เคารพในพระสงฆ์
๔. เคารพในการศึกษา
๕. เคารพในความไม่ประมาท
๖. เคารพในการสนทนาปราศรัย

อานิสงส์ของการมัทราวมเคารพ

๑. ทำให้เป็นคนน่ารัก
๒. ทำให้ได้รับความสุข
๓. ทำให้ผิวพรรณผ่องใส
๔. ทำให้ไม่มัทราวมเคารพเดือดร้อน
๕. ทำให้สามารถถ้ายทอดความดีจากผู้อื่นได้

๖. ทำให้ผู้อื่นเมตตา
๗. ทำให้มีสติ
๘. ทำให้มีปัญญา
๙. ทำให้ได้เกิดในตระกูลสูงทุกชาติ
๑๐. ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้ง่าย

เป็นผู้น้อย	คอยก้ม	พนมกร
มือไม้อ่อน	นบไหว	หมั่นก้มเศียร
คุณธรรม	ความดี	ควรพากเพียร
ใส่ใจเรียน	ปฏิบัติ	เพื่อมงคล.

ความอ่อนน้อมถ่อมตน คือ บันไดของความเจริญ

๒๓ มีความถ่อมตน

คำว่า **ถ่อมตน** หมายถึง แสดงฐานะต่ำกว่าจริง, แสดงความรู้ความสามารถน้อยกว่าจริง.

โทษของการอวดดีอวดดี

๑. **ทำให้เสียคน** คือ จะทำให้เป็นคนหยิ่ง ไม่มีใครจะแนะนำ
๒. **ทำให้เสียมิตร** คือ จะไม่มีคนคบหาด้วย
๓. **ทำให้เสียหมู่คณะ** คือ จะเป็นคนถืออภิสิทธิ์ จนพวกพ้องเบียดเบียน

วิธีแก้ความอวดดีอวดดี

๑. **ต้องคบภักษานมิตร** คือ เข้าคบหากับคนดีมีศีลธรรม เช่น พระภิกษุ เพื่อฟังธรรมจากท่าน
๒. **ต้องมีโยนิโสมนสิการ** คือ ต้องคิดไตร่ตรองหาเหตุผลอยู่ตลอดเวลา
๓. **ต้องสร้างความสามัคคี** คือ ไม่ทำให้หมู่คณะแตกแยกกัน

ลักษณะคนถ่อมตน

๑. มีกิริยาอ่อนน้อม คือ ไม่ถือตัว
๒. มีวาจาอ่อนหวาน คือ พูดคำที่ไพเราะ
๓. มีใจอ่อนโยน คือ มีใจไม่แข็งกระด้าง

อานิสงส์การถ่อมตน

๑. ทำให้อยู่เป็นสุข
๒. ทำให้เป็นคนน่ารัก
๓. ทำให้รับคุณธรรมจากคนอื่นมาปฏิบัติได้
๔. จะได้ที่พึงทั้งโลกนี้และโลกหน้า
๕. ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้ง่าย

การอ่อนน้อม	ถ่อมตน	นั้นดีนัก
มีศรัทธา	ชอบใจ	มากหลายเท่า
เป็นผู้โอบอ้อม	คอยก้ม	อย่าดูเบา
จะไม่เหงาม	เมื่อผล	มงคลมา.

มีความเป็นอยู่อย่างสมฐานะจะชนะความชั่วทั้งปวง

๒๕ มีความสันโดษ

คำว่า **สันโดษ** หมายถึง ความพอใจเท่าที่ตนมีอยู่หรือ เป็นอยู่ อยู่ลำพังคนเดียว หรือห่างไกลจากชุมชน มัคน้อย, ไม่มัคมาก.

ลักษณะความสันโดษ

๑. **ยถาลภสันโดษ** คือ ยินดีตามมีตามได้ ได้เท่าไร เอาเท่านั้น ไม่โลภมาก

๒. **ยถาพลสันโดษ** คือ ยินดีตามกำลัง ไม่ทำงานจนไม่มี เวลาพัก

๓. **ยถาสารูปสันโดษ** คือ ยินดีตามควรแก่ฐานะของตน ไม่ใฝ่ฝันจนเกินตัว

ข้อคิดของสันโดษ

๑. ผู้บำเพ็ญพรตไม่สันโดษ ก็เสื่อมทรมาน

๒. สามีภรรยาไม่สันโดษต่อกัน ก็เสื่อมเสีย (มีผัวเดียว เมียเดียว)

อานิสงส์การมีสันโดษ

๑. เป็นนมหากุศล
๒. ออกห่างอกุศล
๓. คลายผิดติดตัญ
๔. นำตนให้พ้นทุกข์
๕. ปลุกตนให้ตื่น
๖. ไม่เกลือกกิ้วอธรรม
๗. ปลุกแต่ความเจริญ
๘. ได้กำลังใจกำลังกาย
๙. ครอบงำกิเลส
๑๐. คำจุนคุณธรรม

การสันโดษ

ในสิ่ง

ที่มีอยู่

เป็นคำครู

สั่งสอน

มีความหมาย

ไม่โลภหลง

อยากได้

จนตาตาย

มีใจกาย

สันโดษ

เลิศมงคล.

ความกตัญญูเป็นเครื่องหมายของคนดี

คำว่า กตัญญู หมายถึง รู้อุปการะที่ท่านทำให้, รู้คุณท่าน.

คนที่หาได้ยากในโลก ๒ คือ

๑. บุพพการี คือ คนที่ทำคุณให้กับเราก่อน ได้แก่ มารดา บิดา อุปัชฌาย์ ครูอาจารย์ เป็นต้น
๒. กตัญญูกตเวที คือ คนที่รู้อุปการะแล้วทำตอบแทน ได้แก่ คนที่เคยช่วยเหลือเรามาก่อน

สิ่งที่ควรกตัญญู

๑. กตัญญูต่อบุคคล เช่น พระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มารดา บิดา บุคคลเหล่านี้ควรระลึกถึงคุณท่านอยู่เสมอ
๒. กตัญญูต่อสัตว์ เช่น สัตว์ที่ช่วยเราทำนาทำไร่ ควรปล่อยให้พักผ่อนตามโอกาส
๓. กตัญญูต่อสิ่งของ เช่น หนังสือธรรมะ หนังสือที่ให้ ความรู้ เป็นต้น
๔. กตัญญูต่อบุญ เช่น รู้คุณค่าของบุญที่ให้เราได้เกิด เป็นมนุษย์

๕. กตัญญูต่อตนเอง เช่น การที่เราได้ทำกิจการทุกอย่างได้ ก็เพราะอาศัยร่างกาย ฉะนั้นควรถนอมร่างกายนี้ไว้

อานิสงส์การมีความกตัญญู

๑. ทำให้รักษาคุณความดีเดิมไว้ได้
๒. ทำให้สร้างคุณความดีใหม่เพิ่มอีก
๓. ทำให้เกิดหิริโอตตปปะ
๔. ทำให้เกิดขันติ
๕. ทำให้จิตใจผ่องใส
๖. ทำให้เป็นคนน่ารัก
๗. ทำให้มีมนุษยและเทวดาคอยช่วยเหลือ
๘. ทำให้เป็นที่สรรเสริญของบัณฑิต
๙. ทำให้เป็นคนน่าคบ
๑๐. ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้ง่าย

กตัญญู	ต่อคน	ที่เคยช่วย
คืออำนาจ	ตอบแทน	พระคุณเขา
คนที่เคย	เอื้อเฟื้อ	คุณใจเรา
ไม่ปล่อยเปล่า	รู้คุณ	เป็นมงคล.

การฟังธรรมะ คือ การให้อาหารใจ

คำว่า กาล หมายถึง เวลา, คราว, ครั้ง, หน.

กาลที่ควรพึงธรรม

๑. วันธรรมสวนะ คือ วันพระหรือวันสำคัญทางศาสนา

๒. เมื่อมีผู้แสดงธรรม คือ พึงธรรมตามสถานีวิฑูหรือ
มีกิจกรรมปาฐกถาธรรม

๓. ตามโอกาสอันควร คือ เมื่อมีงานบวช งานศพ เป็นต้น

ประโยชน์

๑. เพื่อให้เกิดความศรัทธาเลื่อมใสในพระรัตนตรัย

๒. เพื่อให้เกิดความสังเวชสลดใจในร่างกายไม่เที่ยง

คุณสมบัติของผู้แสดงธรรม

๑. ต้องแสดงธรรมไปตามลำดับ จากง่ายไปหายาก จากน้อย
ไปหามาก

๒. ต้องแสดงธรรมอ้างเหตุผลให้เข้าใจ ด้วยการยก
ตัวอย่างประกอบ

๓. ต้องแสดงธรรมด้วยความดีต่อผู้ฟัง ตั้งจิตเมตตา
ไม่ละทิ้ง
๔. ต้องไม่แสดงธรรมเพราะเห็นแก่ลาภ สักการะ
๕. ต้องไม่แสดงธรรมกระทบตนและผู้อื่น คือ ไม่ยกตนเอง
แล้วทับถมคนอื่น

คุณสมบัติของผู้ฟังธรรมที่ดี

๑. ไม่ดูแคลนหัวข้อธรรมที่แสดงว่าง่ายเกินไป
๒. ไม่ดูแคลนความรู้ความสามารถของผู้แสดง
๓. ไม่ดูแคลนตัวเองว่าโง่ ไม่สามารถรับฟังธรรมได้
๔. ฟังธรรมด้วยความตั้งใจและพิจารณาตามธรรม
๕. นำเอาธรรมที่ได้ฟังไปปฏิบัติ

อานิสงส์การฟังธรรมตามกาล

๑. เป็นการเพิ่มพูนความรู้ใหม่
๒. เป็นการทบทวนความรู้เดิม
๓. เป็นการปลดเปลื้องความสงสัยได้
๔. เป็นการปรับความเห็นให้ถูกต้อง
๕. เป็นการฝึกอบรมจิตให้สูงขึ้น

ถึงวันหยุด	วันพระ	อย่าได้ขาด
อย่าประมาท	ในธรรม	หาเหตุผล
สรรเวลา	ฟังธรรม	นำมถ
ไม่ลับสน	เมื่อฟัง	ธรรมตามกาล.

ไผ่ร้อนจะนอนเย็น ไผ่เย็นจะเห็งใจ

๒๗ มีกรรมอดทน

คำว่า **อดทน** หมายถึง บึกบึน, อดใจ, มีขันติ.

ลักษณะการอดทน

๑. **อดทนต่อความลำบากตรากตรำ** คือ อดทนต่อธรรมชาติ เช่น ร้อน หนาว แดดออก ฝนตก

๒. **อดทนต่อทุกขเวทนา** คือ เมื่อยามเจ็บไข้ก็อดทนต่อความเจ็บปวด

๓. **อดทนต่อความเจ็บใจ** คือ อดทนต่อการพูดถากถาง พูดส่อเสียดของคนอื่น

๔. **อดทนต่ออำนาจกิเลส** คือ ควรรู้เท่าทันอำนาจกิเลสที่จะเกิดขึ้นในใจ

วิธีอดทน

๑. **ต้องมีhiri** คือ ความละเอียดแก่เบา

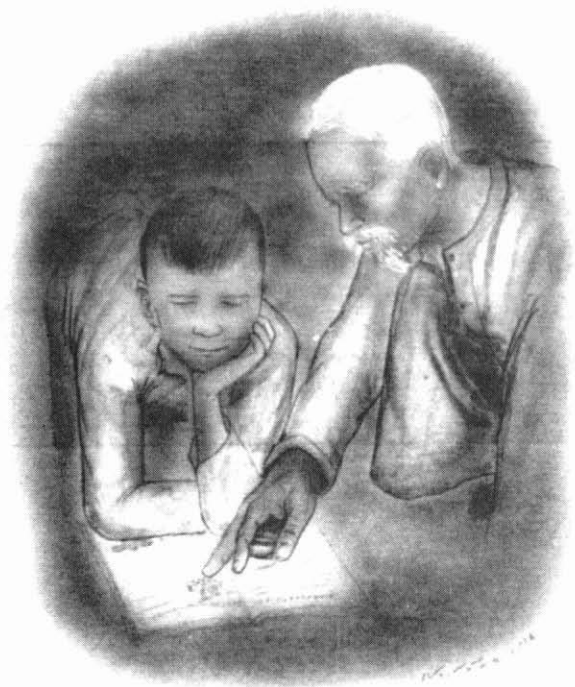
๒. **ต้องมีโอตตัมปะ** คือ ความสะดุ้งกลัวต่อบาป

อานิสงส์การมีความอดทน

๑. ทำให้กุศลธรรมทุกชนิดเจริญขึ้นได้
๒. ทำให้เป็นคนมีเสน่ห์ มีคนรัก
๓. ทำให้อยู่เย็นเป็นสุข
๔. เชื่อว่ามีเครื่องประกอบอันประเสริฐของนักปราชญ์
๕. ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้ง่าย

ความอดทน	อดทน	สัจจิต
ให้ยั้งคิด	ดีพร้อม	ไม่โมหันธ์
อดทนได้	มีธรรม	คำประกัน
เป็นกำนัล	ผลดี	มีมงคล.

คนว่าง่าย สอนง่าย มีคนรัก มีคนสงสาร

๒๘ เป็นผู้ว่าง่าย

คำว่า **ง่าย** หมายถึง สะดวก, ไม่ยาก, ง่าย ๆ, อดทนต่อคำสอนได้.

ลักษณะคนว่าง่าย

๑. ไม่พูดกลบเกลื่อน เมื่อถูกว่ากล่าวตักเตือนแก้ตัว
๒. ไม่ยอมหนึ่งเฉย เมื่อถูกเตือนรีบแก้ไขทำตาม
๓. ไม่จับผิดผู้ว่ากล่าวสั่งสอนรับฟังโดยดี
๔. เคารพต่อคำสอนและผู้สอน
๕. มีความอ่อนน้อมถ่อมตัว
๖. มีความยินดีต่อคำสอน
๗. ไม่ดี้อัน ดันทุรัง เมื่อตัวเองผิด
๘. ไม่ขัดแย้ง
๙. ปราศรณาให้ตักเตือนได้ทุกเมื่อ
๑๐. มีความอดทนต่อการถูกสั่งสอนไม่โกรธ

วิธีเป็นคนว่าง่าย

๑. **ลดมานะ** คือ การไม่ถือดีในชาติตระกูล การศึกษาฐานะ ความเป็นอยู่ว่าสูงกว่าคนอื่น

๒. **ละอุปาทาน** คือ ไม่ยึดมั่นถือมั่นว่าตัวเองมียศศักดิ์ วรรณะ สูงกว่าคนอื่น

๓. **มีสัมมาทิฐิ** คือ เป็นคนเห็นถูกต้องตามประเพณี การกระทำ มีความเชื่อเรื่องบุญบาปว่ามีจริง

อานิสงส์การเป็นคนว่าง่าย

๑. ทำให้เป็นที่เมตตาของคนทั้งหลาย
๒. ทำให้ได้รับโอวาทที่ดี
๓. ทำให้ละจากโทษทั้งปวง
๔. ทำให้ได้ธรรมะอันเป็นที่พึง
๕. ทำให้บรรลुकุณธรรมเบื้องต้นได้ง่าย

คนว่านอน	สอนง่าย	มีคนรัก
แจ้งประจักษ์	ทำดี	มีคนเห็น
อยู่ที่ไหน	ได้ดี	ไม่ลำบาก
ยกประเด็น	ว่าง่าย	เป็นมงคล.

การได้เห็นผู้เจริญ จิตใจก็จะเจริญ

คำว่า **สมณะ** หมายถึง ผู้สงบ.

สมบัติของสมณะ

๑. **ต้องสงบกาย** คือ มีความสำรวมกาย ไม่คะนองเหมือนอย่างคฤหัสถ์
๒. **ต้องสงบวาจา** คือ มีความสำรวมวาจา ไม่พูดตั้งไม่ดำ ไม่พูดกระโชก
๓. **ต้องสงบใจ** คือ ทำให้ใจสงบ เช่น ทำจิตให้เป็นสมาธิ

การเห็น

๑. **เห็นด้วยตา** คือ พบเห็นรูปร่าง เห็นกิริยามารยาทอันงดงามและสงบ
๒. **เห็นด้วยใจ** คือ พินิจพิจารณาถึงคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวท่าน
๓. **เห็นด้วยปัญญา** คือ รู้เห็นด้วยญาณอันได้จากคุณธรรม

วิธีปฏิบัติเมื่อเห็นสมณะ

๑. เมื่อได้เห็นก็กราบไหว้ด้วยความเคารพ
๒. เข้าไปหาเพื่อรับคุณธรรม
๓. บำรุงอุปถัมภ์จากช่วยเหลือท่าน
๔. ระลึกถึงความดีงามแล้วเอามาปฏิบัติ
๕. ฟังคำแนะนำตักเตือนของท่าน

อานิสงส์การได้เห็นสมณะ

๑. ทำให้ได้สติ คิดถึงการจะทำบุญกุศล
๒. ทำให้เกิดแรงบันดาลใจที่จะทำดี
๓. ทำให้ตาผ่องใส
๔. ทำให้เกิดความสุขสงบเมื่อได้เห็น
๕. ทำให้เป็นผู้ไม่ประมาท
๖. ชื่อว่าได้บูชาพระรัตนตรัย
๗. ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้ง่าย

การได้เห็น	สมนะ	ผู้ทรงศีล
เป็นอภิจิน	เข้าเย็น	บุญหนักหนา
เมื่อได้พบ	ครั้งใด	เกิดศรัทธา
จะนำพา	ให้เรา	มีมงคล.

การสันทนาธรรม ทำให้ได้แง่คิดใหม่ ๆ

คำว่า **สนทนา** หมายถึง คุยกัน, พูดจาหารือกัน.

ลักษณะการสนทนาธรรม

๑. รู้เรื่องที่พูดดี
๒. อุดหนุนต่อคำพูดที่รุนแรงได้
๓. ต้องมีคำพูดที่ไพเราะ
๔. ตั้งจิตเมตตาให้อภัย
๕. ไม่ยกตนข่มท่าน

ข้อปฏิบัติระหว่างสนทนาธรรมตามกาล

๑. มีศีลมีธรรม
๒. มีสมาธิแน่นแน่
๓. แต่งกายเรียบร้อยสะอาด
๔. มีกิริยามารยาทสุภาพ
๕. ใช้วาจาสุภาพ
๖. ไม่ค้านพระพุทธรูป
๗. ไม่พูดนอกประเด็น
๘. ไม่พูดนานจนน่าเบื่อ

อานิสงค์ของการสนทนาธรรมตามกาล

๑. ทำให้มีปฏิภาณไหวพริบ
๒. ทำให้มีปัญญาเฉลียวฉลาด
๓. ทำให้ได้ยินสิ่งที่ยังไม่เคยได้ยิน
๔. ธรรมะที่ยังไม่เข้าใจชัด ก็จะเข้าใจชัดขึ้น
๕. บรรเทาความสงสัยได้
๖. จิตของผู้ฟังย่อมผ่องใส
๗. จะได้ชื่อว่ารักษาประเพณีของพระอริยเจ้า
๘. จะได้ชื่อว่าดำเนินตามปฏิปทาของนักปราชญ์

ศีลภาวธรรม	ร่ำเรียน	ไว้มากหลาย
ศรระบาย	พูดคุย	อย่าอยู่เฉย
ขอ้อธรรม	ตรองธรรม	ไม่ละเลย
การคืนเคษ	กับธรรม	เป็นมงคล.

การเจริญภาวนาจะทำให้ใจห่างกิเลส

คำว่า **ตบะ** หมายถึง พิธีข่มกิเลสโดยทรمانตัว, การบำเพ็ญ เพื่อให้กิเลสเบาบาง.

ลักษณะการบำเพ็ญตบะ

๑. **สำรวมรักษาศีลอินทรีย์ ๖** คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ไม่ให้ตกอยู่ในอกุศลธรรม

๒. **ประพฤติกษภาพรหมจรรย์** คือ เว้นจากการประพฤติผิด ในกามด้วยอำนาจระคะ

๓. **มีปัญญาธรรม** คือ ทุกข์ สภาพที่ทนได้ยาก, สมุทัย เหตุให้เกิดทุกข์, นิโรธ ความดับทุกข์, มรรค ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์

๔. **การทำให้เข้านิพพาน** คือ ประพฤติปฏิบัติเพื่อกำจัด กิเลส

ลักษณะการบำเพ็ญตบะอีกอย่างหนึ่ง

๑. การอดใจไม่โกรธ ไม่พยาบาท ไม่อาฆาต ไม่จองเวร
๒. การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ล่วงประเพณี การไม่พูดปด การไม่ดื่มน้ำเมา
๓. การรักษาอุโบสถศีล ๘ คำ ๑๔ คำ ๑๕ คำ หรือเดือนหนึ่ง ๔ ครั้ง
๔. การเจริญกัมมัฏฐาน โดยการเจริญสมาธิภาวนา และวิปัสสนาภาวนา
๕. พระภิกษุปฏิบัติในรุดงควัตร ใช้ผ้าบังสุกุล บิณฑบาต และฉันหนเดียวเป็นวัตร

อานิสงส์การบำเพ็ญตบะ

๑. ทำให้เลิกเป็นคนเอาแต่ใจตัวเอง
๒. ทำให้คุณธรรมเกิดขึ้นในตัว
๓. ทำให้มงคลข้อต้น ๆ เกิดกับเรา
๔. ทำให้เข้าถึงนิพพานได้เร็ว

มีความเพียร	เพ่งธรรม	อยู่เหน็ดเหนื่อย
สงบจิต	ทำใจ	ให้สูงส่ง
บำเพ็ญเพียร	ทางใจ	ไต่ไปตบตง
พุทธองค์	ทรงตรัส	เป็นมงคล.

การประพฤติพรหมจรรย์
คือ การยกระดับจิตใจให้สูงส่ง

คำว่า **พรหมจรรย์** หมายถึง การศึกษาปรมาตม์, การศึกษาพระเวท, การถือพรต, การบวชที่เว้นเมถุน.

ลักษณะธรรมที่เป็นการประพฤติพรหมจรรย์

๑. **ทาน** คือ การบริจาคสิ่งของเพื่อขจัดความตระหนี่ของตัวเอง

๒. **เวยยาวัจจมัย** คือ การชวนช่วยช่วยเหลือผู้อื่น

๓. **เบญจศีล** คือ รักษากาย วาจา ใจ ให้อยู่อย่างปกติ

๔. **อัปมัญญา** คือ มีเมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ต่อทุกคน

๕. **เมถุนวิริติ** คือ งดเว้นจากการเสพกาม

๖. **สทาร์สันโดษ** คือ ยินดีในผ้าเดียวเมียเดียว

๗. **วิริยะ** คือ เพียรพยายามละความชั่ว

๘. **อุโบสถ** คือ การรักษาศีล ๘

๙. **อริยธรรม** คือ มีปัญญาพิจารณาเห็นทุกข์ สมุทัย นิโรธ

มรรค

๑๐. **สิกขา** คือ ศึกษาการปฏิบัติศีล สมาธิ ปัญญา

โทษของกาม

๑. กามเปรียบเหมือนสุนัขหิวทะกระดุกเปื้อนเลือด
ยิ่งทะเยิงเหนียว
๒. กามเปรียบเหมือนความฝัน พอตื่นก็หายไป
๓. กามเปรียบเหมือนเขียงสับเนื้อ คือ การเข้าไปยุ่งเกี่ยว
ก็เท่ากับเอาชีวิตไปเสี่ยง

อานิสงส์การประพฤติพรหมจรรย์

๑. ทำให้ใจปลอดโปร่ง
๒. ทำให้เป็นอิสระ
๓. ทำให้มีเวลามากในการที่จะทำความดี
๔. ทำให้เป็นที่สรรเสริญของบัณฑิตทั้งหลาย
๕. ทำให้ศีล สมาธิ ปัญญาเจริญรุดหน้า
๖. ทำให้บรรลุมรรคผลนิพพานได้ง่าย

ถ้าประพาศ	พรหมจรรย	นับว่าเลิศ
แสนประเสริฐ	ดีนัก	ในชาตินี้
ปฏิบัติ	ตามธรรม	จิตใจดี
พ้นราศี	มีสุข	เป็นมงคล.

อริยสัจ คือ ความจริงของชีวิต

๓๓ การเห็นอริยสัจ

คำว่า **อริยสัจ** หมายถึง ความจริงของพระอริยะ, ความจริงอันประเสริฐ.

หลักอริยสัจ

๑. ทุกข์ สภาพที่บีบคั้นทนได้ยาก
๒. สมุทัย เหตุให้เกิดทุกข์
๓. นิโรธ ความดับทุกข์
๔. มรรค ข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์ มี ๘ คือ
  ๑. สัมมาทิฎฐิ มีความเห็นชอบ
  ๒. สัมมาสังกัปปะ มีความคิดชอบ
  ๓. สัมมาวาจา เจรจาชอบ
  ๔. สัมมากัมมันตะ ทำการงานชอบ
  ๕. สัมมาอาชีวะ เลี้ยงชีวิตชอบ
  ๖. สัมมาวายามะ พยายามชอบ
  ๗. สัมมาสติ ระลึกรู้ชอบ
  ๘. สัมมาสมาธิ ตั้งใจชอบ

การเห็นอริยสังข์มีลักษณะ ๓

๑. **สังขญาณ** คือ มีความรู้จริงของอริยสังข์ว่า เกิดเป็นทุกข์, ตัณหาเป็นสมุทัย, ความดับทุกข์เป็นนิโรธ, มรรคเป็นข้อปฏิบัติให้ถึงความดับทุกข์

๒. **กิจจญาณ** คือ รู้ว่าทุกข์ควรกำหนดรู้, สมุทัยควรละนิโรธควรทำให้แจ้ง, มรรคควรเจริญ

๓. **กตญาณ** คือ ทุกข์ควรกำหนดรู้ ก็รู้แล้ว สมุทัยที่ควรละได้ละแล้ว นิโรธที่ควรทำ ก็ได้ทำให้แจ้งแล้ว มรรคที่ควรเจริญ ก็ได้เจริญแล้ว

อานิสงส์การเห็นอริยสังข์

๑. จะรู้สภาพอันแท้จริงของชีวิต
๒. ไม่ตื่นรันทะเยอทะยานคิดโลภมาก
๓. ได้รู้แนวทางดับทุกข์
๔. เข้าถึงนิพพานได้ในที่สุด

การเห็นแจ้ง	อริยสัจ	นับว่ายอด
จะโปร่งปดอด	จากภัย	ในสังสาร
หมดกิเลส	เพทภัย	ไม่รังควาน
พวกหมู่มาร	หัตถ์หนี	มีมงคล.

นิพพาน คือ ความดับกิเลส

๓๕ การทำให้แข็งซึ่งพระนิพพาน

คำว่า **นิพพาน** หมายถึง ความดับสนิทแห่งกิเลสและกองทุกข์, จิตที่ออกจากเครื่องร้อยรัด คือ กิเลสและตัณหา.

นิพพาน ๒

๑. **สอุปาทิเสสนิพพาน** หมายถึง การดับกิเลสที่ยังมีเบญจขันธ์เหลือ (กิเลสนิพพาน)

๒. **อนุปาทิเสสนิพพาน** หมายถึง การดับกิเลสที่ไม่มีเบญจขันธ์เหลือ (ชั้นอธินิพพาน)

ความหมายของนิพพาน

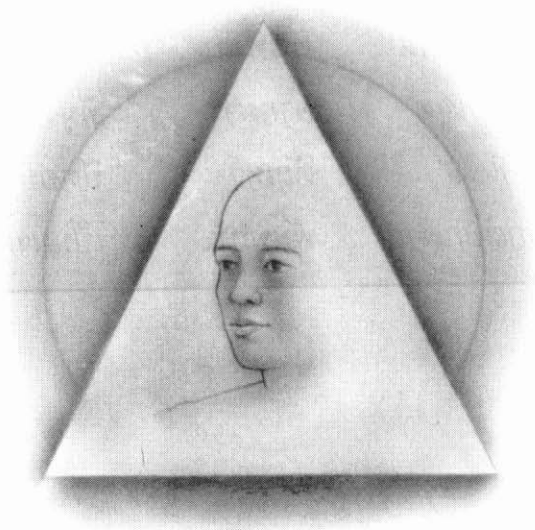
๑. นิพพาน แปลว่า ความดับ คือ ดับกิเลส ดับทุกข์
๒. นิพพาน แปลว่า พ้นทุกข์ คือ พ้นจากภพทั้งสาม

อานิสงส์การทำนิพพานให้แจ้ง

๑. ทำให้ไม่หวั่นไหวในโลกธรรม
๒. ทำให้จิตไม่เศร้าโศก
๓. ทำให้จิตปราศจากธุลี
๔. ทำให้จิตเกษม

พระนิพพาน	คือหลัก	ของชาวพุทธ
ให้จิตหลุด	จากมาร	ที่มุ่งหมาย
สะกิสเลส	ตัณหา	ปิดอบาย
ไม่กลับกลาย	พันธุกรรม	เป็นมงคล.

ผู้มีจิตที่มั่นคง จะมั่นคงอยู่ในโลกไม่เสื่อมคลาย

คำว่า **โลกรธรรม** หมายถึง เรื่องราวที่มีอยู่ประจำโลก.

ลักษณะโลกรธรรม

๑. ได้ลาม เลื่อมลาม
๒. ได้ยศ เลื่อมยศ
๓. ได้สรรเสริญ ถูกนินทา
๔. มีสุข มีทุกข์

วิธีไม่ให้จิตทว่านไหวในโลกรธรรม

๑. ทำให้จิตตั้งมั่น ด้วยการเจริญภาวนาสมถรรรมฐาน และวิปัสสนากรรมฐาน
๒. ใช้หลักธรรม ด้วยการพิจารณาว่า ทุกอย่างเป็นของไม่เที่ยง ไม่มีแก่นสาร

อานิสงส์การอยู่เหนือโลกธรรม

๑. มีสติสมบูรณ์
๒. มีสัมปชัญญะ
๓. มีจิตไม่โตก
๔. มีจิตใจโปร่งใส

ถ้าความทุกข์	หรือสุข	มากระทบ
ได้ประสบ	โลกธรรม	อย่าทวนไหว
ไม่ปล่อยจิต	หมุนตาม	กิเลสไป
ยับยั้งใจ	เสียได้	เป็นมงคล.

จิตที่เศร้าโศก คือ จิตที่มิไฉน

๓๖ มัจฉิตไม้เศร้าโศก

คำว้า เศร้าโศก หมายถึง เป็นทุกข์ใจ, ครอบมใจ.

เหตุที่ท้าวให้จิตเศร้าโศก

๑. ปียโต ชายเต โสโก แปลว้า ความโศกเกิดมาจาก ความรัก
๒. กามโต ชายเต โสโก แปลว้า ความโศกเกิดจากความใคร่

วิธีท้าวจิตไม้ให้เศร้าโศก

๑. พิจารณาเนื้อง ๆ ว้า ญาคติสนธิมิตรสหาย ลิงของ ทรัพย์สมบัตติ ที่เรารักจักต้องพลัดพรากจากไปเป็นของธรรมดา
๒. ไม้ยึดมั่นถือมั่น คนที่เรารักก็ดี ทรัพย์สินเงินทองก็ดี ลักวันหนึ่งจะต้องจากเราไป
๓. คิดถึงอดีต ปัจจุบัน และอนาคต คนที่เรารักก็ดี ทรัพย์สินเงินทองก็ดี ในอดีตเคยเป็นของคนอื่น ในปัจจุบันนี้ เป็นของเรา และในอนาคตก็จะเป็นของคนอื่นต่อไป

๔. ทุกอย่างเป็นอนัตตา ไม่ว่าตัวเรา คนที่เรารัก ทรัพย์สิน
เงินทอง ล้วนแต่ตกอยู่ในอำนาจอนัตตา คือ ความไม่เที่ยงด้วยกัน
ทั้งนั้น

การทำจิต

ทำใจ

ไม่เศร้าโศก

ถือว่าโชค

ล้ำค่า

มหาศาล

สุขภาพ

จิตดี

พบเบิกบาน

จิตสำราญ

ทว่า

เป็นมงคล.

ผู้ที่ทำตัวอยู่เหนือกิเลสได้เป็นมงคล

คำว่า **กิเลส** หมายถึง เครื่องทำใจให้เศร้าหมอง ได้แก่ โลก, โกรธ, หลง.

ประเภทของกิเลส

๑. **ราคะ** ได้แก่ ความอยากได้ ความยินดี ในวัตถุสิ่งของ และอารมณ์ต่าง ๆ

- อภิชฌาวิสมโลภะ ความโลภอย่างแรงที่แสดงออก
- อภิชฌา พง์เล็งทรัพย์ของคนอื่น
- ปาปิจฉา ความอยาก
- มหิจฉา ความเห็นแก่ได้
- กามฉันทะ พอใจในกาม
- กามราคะ ยินดีในกาม
- รูปราคะ ยินดีในรูปอันประณีต
- อรูปราคะ ความติดใจในอารมณ์แห่งรูปฌาน

๒. โทสะ ได้แก่ ความโกรธ

- พยาบาท ความผูกอาฆาต
- โทสะ ความโกรธ
- โกรธ ความเดือดร้อนใจ
- ปฏิฆะ ความขัดใจ

๓. โมหะ ได้แก่ ความหลง

- มิจฉาทิฐิ ความเห็นผิด
- โมหะ ความหลง
- ลักกายทิฐิ การเห็นว่ามีตัวมีตน
- วิจิกิจฉา ความสงสัย
- สีสัพพตปรามาส ถือมันในศีลพรตอย่างงมงาย
- มานะ ความถือตัว
- อุทัจจะ ความฟุ้งซ่าน
- อวิชชา ความไม่รู้จริง

โทษของกิเลสทั้ง ๓

๑. ราคะ มีโทษน้อย แต่คลายช้า
๒. โทสะ มีโทษมาก แต่คลายเร็ว
๓. โมหะ มีโทษมากด้วย คลายช้าด้วย

การทำจิต	ผ่องใส	ระเริงริน
ดูขสตัน	อิมใจ	ไม่หมองครี
กิจกรรม	ทุกอย่าง	ล้ำเลิศดี
จิตเปรมปรีดี	ทำนว่า	เป็นมงคล.

จิตใจที่ปราศจากเครื่องร้อยรัด
คือ จิตใจที่อยู่เหนือกิเลส

๓๘ มัชฌิมกัณฐก

คำว่า **เกษม** หมายถึง ความสุขสบาย, ความปลอดภัย, สภาพที่จิตที่หมดกิเลสผูกพันด้วยราคะ.

คำว่า โยคะ หมายถึง เครื่องผูก มี ๔ ประการ คือ

๑. **กามโยคะ** คือ เครื่องประกอบแห่งจิตของสัตว์ทั้งหลาย ให้ยินดีในกามคุณทั้ง ๕ คือ รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส

๒. **ภวโยคะ** คือ เครื่องประกอบจิตของสัตว์ทั้งหลาย ให้ยินดีในภพ

๓. **ทิฏฐิโยคะ** คือ เครื่องประกอบจิตของสัตว์ทั้งหลาย ให้ยินดีในความเห็นผิด

๔. **อวิชาโยคะ** คือ เครื่องประกอบจิตของสัตว์ทั้งหลาย ให้ยินดีในอวิชา ความไม่รู้ โมหะความหลง

โยคะทั้ง ๔ นี้ จะผูกมัดจิตของสัตว์ให้วนเวียนอยู่ในวัฏฏสงสารไม่มีที่สิ้นสุด อย่างเช่น ผู้ยังมีกิเลสจกัณฐกก็ปรารถนาที่จะบังเกิดเป็นมนุษย์ เป็นเทพ ที่มีรูปร่างหน้าตาสวยงาม ยินดีรักใคร่ในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัสถูกต้อง ทำให้เกิดมีกิเลสย่ำยีจิตใจ

วัตถุกาม ได้แก่ ข้าวของ เงินทอง เครื่องใช้ เรือกสวนไร่นา
เครื่องประดับตกแต่งกาย สิ่งเหล่านี้เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจให้
เศร้าหมองข้องอยู่ในความทุกข์โศกอยู่รำไป

ผู้ที่ปรารถนาที่จะมีจิตเกษม ก็ต้องเพียรละเครื่องผูกทั้ง ๔
คือ กามโยคะ ภวโยคะ ทิฏฐิโยคะ อวิชชาโยคะ เพื่อพ้นจากกิเลส
เครื่องรั้งรัด นำจิตไปสู่ความโปร่งใสในมณฑลชั้นนี้

จิตเกษม	สุขเสรี	ไม่มัวหมอง
เพราะประคอง	ให้จิต	ห่างตันทา
โสม, โกรธ, หลง	พันได้	สุขอุรา
ได้ดวงตา	เห็นธรรม	เป็นมงคล.

จุดประสงค์ในการพิมพ์

การจัดพิมพ์หนังสือ ๓๘ มงคลชีวิต ในครั้งนี้ เพื่อที่จะหาทุนไปทำงานด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยจะนำเงินที่เหลือจากค่าพิมพ์และการจัดจำหน่ายไปตั้งกองทุน

ท่านซื้อหนังสือเล่มนี้ไปอ่าน นอกจากจะได้ความรู้แล้วยังจะได้บุญอีกด้วย

บุญนิธิพระพุทธองค์

บุญนิธิเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

วัตถุประสงค์

๑. เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาทางวิทยุ-โทรทัศน์
๒. เพื่อการจัดอบรมและปฏิบัติธรรมทางพระพุทธศาสนา
๓. เพื่อผลิตสื่อวีดิโอธรรมะ เทปธรรมะ หนังสือธรรมะ
๔. เพื่อจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา
๕. เพื่อทำกุศลสงเคราะห์ทั่วไป

ติดต่อและสนับสนุนโครงการที่

พระมหาเจสิย กิตติปาโล

วัดศรีสุदारาม บางขุนนนท์ บางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐

พิมพ์ที่   ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์อักษรไทย (น.ส.พ. ฟ้าเมืองไทย)
เลขที่ ๘๕, ๘๗, ๘๙, ๙๑ ซอยจรัญสนิทวงศ์ ๔๐ ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางยี่ขัน
เขตบางพลัด กรุงเทพมหานคร ๑๐๗๐๐
โทร. ๔๒๔๔๕๕๗, ๔๒๔๐๖๙๔ Fax ๔๓๓๒๔๕๘
นายณัฐ ปวิณวิวัฒน์ ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. ๒๕๔๓

